

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

O občinskih stanovnikih.

A Občani in vnanji. — V občini se razločujejo: 1. občani, 2. vnanji. Občani so ali: a) občinski domačini, to so tisti občani, ki imajo v občini domovinsko pravico, ali b) občinski družniki, to so tisti občani, kateri v občini nimajo domovinske pravice, pa vendar v nje ozemlji posedujejo kakšno hišo ali kakšno zemljišče, ali kateri plačujejo v občini od samostojno-zvrševane obrti ali zaslužka direkten davek, ali kateri v občini stanujejo in v nji od kakšnega družega dohodka plačujejo davek. — Vnanji v občini so tisti, kateri v občini stanujejo, ne da bi bili občani.

B Občinski meščani, častni meščani in častni občani. — Po mestih in trgih se imenujejo tisti občinski domačinci, katerim je občina podelila meščansko pravico, meščani.

Mestne in tržne občine smejo kot županije avstrijskim državljanom, kateri so si za državo, deželo ali občino pridobili zaslug, podeliti častno meščanstvo; druge županije smejo taiste iz istega uzroka imenovati za častne občane.

C Pravice vseh občanov. — Vsak v občini ima pravico: a) da se mu varuje njegova

oseba in kar je njegove imovine v občinskem ozemlji; b) da uživa splošni rabi namenjeno občinsko blago in občinske naprave po meri dotičnih uredob.

D Pravice občanov, meščanov, častnih meščanov in častnih občanov, kakor tudi vnanjih v občini. — Občani (občinski domačinci in občinski deležniki, družniki) imajo pravico nemočenega (mirnega) bivanja v občini ter se po določenih občinskega reda udeležujejo njenih pravic in koristi.

Občinski domačinci imajo pravico zlasti, ako obubožajo, da jih podpira občina po meri njih potrebe in po namenu naprav obstoječih za preskrbovanje ubožcev.

Meščanom je poleg te pravice občinskih domačincev pridržana še volilna pravica v občini brez ozira na plačevanje davka, kakor tudi pravica do preskrbovanja iz ustanov in zakladov njim namenjenih.

Častni meščani in častni občani imajo pravice občinskih družnikov, ne da bi imeli tiste dolžnosti kakor le-ti.

Vnanjim, kateri se izkažejo o svoji domovinski pravici, ali vsaj spričajo, da so storili, kar

Podlistek.

Kje bi človek denarje dobil?

(Dalje.)

Med takim in enakim pogovorom je našim kmečkim možem — ki so sedeli okoli oreha — čas potekel in solnce se je bližalo zatonu. Že so se hoteli raziti, ko zapazijo Božiča, ki se je vračal od večernic domu. Vprašali so ga takoj, če je bil v šoli pri pogovoru o posojilnici.

Namesto njega oglašil se koj po nepotrebnem Janez Slovenčev prav zaničljivo: „Vsaj je vam Božič že denarjev prinesel iz nove slovenske špar-kase, ha, ha!“ Možeje bi bili pa vendar radi kaj izvedeli od Božiča o novi posojilnici. Ni jih gnalo ravno zaupanje do Božiča ali spoštovanje do njega. Zamerili so mu, da je on edini imel „Novice“, če tudi je bil slabši in manj premožni kmet. Ali ta pot je bila radovednost, da so ga začeli izpraševati, kako bo s posojilnico.

Božič je še le potem začel pripovedovati, ko je Slovenec stopil v bližnjo svojo hišo. Pravil je: „Težko bo šlo z novo posojilnico. Zbralo se nas je bilo iz cele fare kacij 40 ljudi, največ kmetov, pa tudi osebenikov nekaj. Prišli so seveda gosp. župnik, učitelj, pekar Ivančič, štacunar Piskovič; bogatega župana in njegovega svaka Zidarja, ki tudi na denarjih sedi, pa ni bilo.“

„O ta dva sama posojujeta, pa na visoke obresti“, oglašil se Martin Levičarjev, „kaj jima treba posojilnice“. „Ne moti Božiča“, zavrne ga Vodopivec.

„Naj prvo so nam gospod župnik“, nadaljuje Božič, razložili, kako so slabi časi nastopili za kmete, kako je ta pa uni v denarni stiski, kako bi rad dobil na posodo, pa nikjer ne more dobiti, kar pri kakošnem oderuhu ali pa v hranilnici, kar ga silno silno drago stane. Na tujo pomoč se človek ne sme zanašati. „Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal“, to mora biti naš pre-

je treba, da dobé tak izkaz, občina toliko časa ne sme braniti bivanja v občinskem ozemlju, dokler oni s svojimi vred neomadeževano živé in dokler niso nadležni javni milodarnosti.

Ako misli vnanji, kateremu sme občina postaviti primeren rok, da predloži omenjeni izkaz, da se mu je v tem oziru z odredbo občine zgodila krivica, sme iskati pomoči pri političnem okrajnem oblastvu, zoper katerega razsodbo je obema strankama dopuščena pritožba na politično deželno oblastvo kot zadnjo stopinjo.

E Dolžnost občanov in vnanjih. — Vsakdo v občini je dolžan izpolnovati, kar je občina zaukazala v svojem zakonitem področju. Občani morajo vrhu tega nositi občinska bremena po zakonskih določilih.

F Domovinska pravica. — Domovinske razmere so določene po državnem zakonu z dne 3. decembra 1863 števil. 105 d. z. l.

Domovinska pravica občinskih domačincev se razteza na ves obseg dotičnega županijskega ozemlja. A. Kupljen.

Odprto pismo pogorelim Viničakom in sploh vsem, ki imajo slamnate strehe.

(Konec.)

Taka streha brez vsake popravke stoji lahko nekaj let. Da bi bila pa še bolj trdna in lepa, dela se tako le: jemlje se 8 delov negašenega vapna; 4 dele glin in 5 delov peska; vse to se zmeša dobro mej soboj, in s to zmesjo namaže se vsa streha. Ta zmes je zelo podobna po sestavi hidravličnemu vapnu ali cementu. Ko je streha še mokra, posiplje se z debelim rečnim peskom ali pa z lito opeko, ki je debela kakor grah. Ko se cement posuši, bode se tu in tam raztreskal;

no to nič ne de: treščine se zavijejo z drobnim potočnim peskom, ki mu po nekaterih krajih pravijo „svišč“. Taka streha je večna in jako lepa in bolj po ceni, nego katera si bodi druga.

1886. leta, 29. junija bila je prva poskušnja take strehe. Nedaleč od mesta Krasnoufimska, pri veliki cesti, postavili so streho, ki je bila pokrita s takimi plachtami. Pri poskušnji so bili navzočni okrajni glavar (ispravnik), deželni glavar, mestni župan, deželni odborniki, župani iz okolice in več sto prič.

Poskušnje so bile naslednje. 1. Po strehi je hodil sem ter tja kmet: streha se ni upogibala in nikjer udala. 2. Na streho so položili goreč snop: snop je zgorel, strehe pa se ogenj ni doteknil. 3. Na vseh štirih vogalih strehe naložili so kupe slame in jo zažgali, slama je zgorela, streha pa je ostala, kakeršna je bila. 4. Streho so oblili s petrolejem in ga zažgali: streha je ostala cela. 5. Na streho so naložili celo gromado drv in jih zažgali, da bi videli, ali ne bodo začela tleti stropila in preklje: drva so zgorela, stropila in preklje pa so ostale hladne pod streho. 6. Pod streho so navlekli suhega grmovja in ga zažgali: zgorela so stropila in preklje, streha, t. j. plahte pa so ostale popolnoma nepoškodovane. 7. Na streho so brizgali vodo iz požarne brizgalnice, in sicer 20 veder na 2 tretjini kvadratnega sežnja: voda strehe ni premočila, da si ta streha ni bila namazana s cementom.

Omenjeni gospodje so, ko je bila poskušnja končana, napisali zapisnik in se vsi pod njim podpisali. Druga poskušnja se je delala letos v pričo velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča. Pokazalo se je zopet vse, o čemer sem pisal višje. Posebno zanimivo pa je bilo, da so realci ob času, ko je

govor. Ta pregovor moramo vresničiti. Združimo se v naši fari, kar nas je boljših mož, v družbo ali zadrugo. Stopimo vsi v kolo z vsem svojim premoženjem in poštenjem. Vsak posamezni le malo zmore, ali če se združi nas 20, 30, 40, 50 ali več mož, pa že imamo nekaj kredita. S tako združitvijo napravimo lahko denarno družbo, kakoršna se sme narediti po cesarskih postavah. Treba je le, da si sami sestavimo na podlagi cesarske postave še svoje postave ali pravila, kakoršna bi ugajala nam za našo faro. S kratka napravimo rekli so, v naši veliki fari hranilnico in posojilnico, kakoršne že imajo drugod po Slovenskem, postavim na Kranjskem: v Ljubljani, na Vrhniki, v Postojini, v Metliki, v Krškem, Črnomlju. Imajo jih pa tudi Slovenci na Štajerskem, Koroškem in Primorskem. Po kakošnih pravilih bi tako zadrugo pri nas osnovali, rekli so gospod župnik, „slišali boste zdaj, ko vam bode gospod učitelj prebral pravila, katera sva sestavila mi

dva posvetovavši se še z nekaterimi domoljubnimi možmi. Tako so govorili g. župnik. Ko smo se o teh postavah ali pravilih posvetovali, navstale so tako navskriž misli, da bi se bila kmalu vsa stvar razdrla.“

„Kakošne neki“? vprašajo vsi radovedno. Božič nadaljuje: „Štacunar pa bogati kmet Bučar iz Pristave, vsaj ga poznate, sta hotela imeti, da bi bila naša posojilnica zadruga z omejeno zavezo. Kaj ne, tega ne razumete. To je tako: Vsak družabnik, kdor bi pristopil k posojilnici, zavezal bi se samo recimo s 100 ali 200 gld., s katerimi za društvo dobro stoji. Gospod župnik — pomagali so jim pa tudi gospod kaplan — sta pa zagovarjala to, da se napravi zadruga z neomejeno zavezo, to je, da se slehrni, kdor pristopi k društvu, zaveže, da dobro stoji z vsem svojim premoženjem, češ, še le potem bode društvo imelo dovolj zaupanja in kredita. Drugače je premalo kredita in ljudje ne bi hoteli nositi denarja hra-

bila streha oblita s petrolejem in zapaljeno z go-rečo slamo, pod streho pili čaj in peli vesele pesmi.

Nočem podrobno opisavati tkalskega stavka — ali kako se temu tkalskemu stroju po slovenski pravi — kajti opisan je dovolj, če rečem, da je tak kakeršnega ima vsak tkalec, samo da se dela večji, kajti plahta je 1 meter široka; seveda, dela se lahko tudi ože. Resnica je samo to le: platno se navija na valjar; v valjarji stavka pa, na ka-terem se tko slamnate plahte, dela se raza (špra-nja), v katero se spušča plahta, kajti ona se na valjar ne da navijati, ker je predebela. Sicer pa razjasnim z velikim veseljem, če je še kaj treba in ako kdo želi, in jako srečen bodem, ako moj glas ne bode glas vpijočega v puščavi. Prepričan sem, da je treba poskusiti le enemu, in najde se mnogo posnemalcev. Stavek za tkanje plaht si kupi lahko cela vas vkup, kajti dva človeka na dan lahko nadelata 60 metrov dolgo plahto, katera se potlej reže na take kose, kakor je streha dolga. Zelo prijetno bi mi bilo, ko bi drugi slovenski listi ponatisnili ta moj spis na občo korist prostega naroda.

Prof. M. Hostnik.

Viničaki! in drugi nesrečni pogorelci! kar naš rojak iz Ruskega v „Kmetovalcu“ piše, ni nič težkega, slamo imate, ilovice imate, samo malo več dela bo treba, da si svoje slamnate strehe spletete ali stekate. Možki morate narediti statve za tkanje, ženske i možki lahko stekate to slamo. To delo ni umetno; ni umetnost, ono stekano slamnato štorijo v jami, z redko ilovico napolnjeni, pohoditi in posušiti in te slamnate koltre ali odeje na šperovce in preklje nabiti in dobro pritrditi, da je veter ne odtrga. S tem si bote preskrbeli dobre strehe, ki so pred ognjem varne in nikdar ne bote več prišli v tako nesrečo.

nit. Ko bi pri nas bili bogatini, da bi nas 20 ali 30 zložili vsak po 1000 gld. koj v gotovini; potem bi že šlo. Ali mi smo večinoma majhni posestniki, ki nimamo veliko denarja na razpola-ganje. Tako so nas prepričali pač, da smo privo-lili, da se napravi posojilnica z neomejeno zavezo.

„Ali si tudi ti v to privolil?“ vpraša rado-veden Vodopivec. „Le poslušajte“, nadaljuje Bo-žič. „Potem se je sklenilo, da slehern zadružnik ali ud plača 1 gld pristopnine, ki se mu ne po-vrne več. Zaveže se nadalje vsak ud, da plača v posojilnico v dveh letih najmanj 12 gld., če tudi le 50 kr. vsak mesec.

„Ali ni škoda za denar!“ oglasi se Sloven-čev Janez, ki je bil zopet pristopil. „Ta denar“ — zavrne ga Božič, „ostane njegov in on dobiva še celó obresti od njega. Sklenili smo namreč, danes, da bode posojilnica 5 procentov dajala ti-stim, ki bodo denar hranit prinašali, 6 odstotkov

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

V državnem zboru se pretresuje proračun. Pri tem se oglašajo jako veliko govornikov, ki po-vedó sicer marsikatero resnico, vmes pa kvasijo vsakovrstne bedarije ter se zlasti liberalni in ju-dovski poslanci osebno napadajo tako, da je grdo. Veliko-nemški kričoč Schönerer, ki pa sicer tudi zoper Jude razsaja, je bil na štiri mesece obsojen, ker je bil v uredništvo nekega judovskega časnika siloma pridrl. Zgubi plemstvo in za pet let poslanstvo.

Slovenski poslanci se pa na Dunaji hvale-vredno védejo. Njih govori so čvrsti in krepki. Potegujejo se posebno za svoje slovenske volilce. G. Pfeifer je govoril o zdravstvenih zade-vah, gg. Klun in dr. Gregorec posebno o šolstvu, g. Hren o cestah. (Iz poslednjega govora prinesemo na drugem mestu prihodnjič.

Zoper proračun naučnega ministra se je hotelo veliko poslancev upreti, a ministerstvo jih je potolažilo in obetalo osobito slovenskim po-slancem, da se bode oziralo na izboljšanje sloven-skih razmer zlasti po deželah, zunaj Kranjske. — Če li bode res kaj kruha iz te moke?

Poljski poslanci se nekoliko upirajo zoper nov davek na špirit, ki se namerava naložiti. Po-ljake, ki veliko špirita izdeljujejo, zadel bode ta davek tako hudo, kakor Dolenjce, ki so z novim dacom na žganje hudo udarjeni.

Na Ogrskem hočejo Madžari vse pomadža-riti, tako, kakor so včasih pri nas na Sloven-skem (vsaj še tudi zdaj niso čisto odnehali) hoteli vse ponemčiti.

bode pa posojilnica jemala od tistih, ki bodo na posodo dobili od nje“.

„Kako se bo pa na posodo dobivalo?“ se-žeta govorniku v besedo Peterlin in Vivoda, ki sta tako silno denarja potrebovala, prvi za davke, drugi za obutev (obuvalo). „Najprvo moraš biti“ je bil odgovor, „družtenik pri posojilnici. V društvo pa ne bode vsakdo sprejet. Gospod žup-nik so odločno zatrdili, da se bodo le poštenjaki sprejemali in taki, ki imajo kolikor toliko svojega premoženja, in ki ne čepijo do brade že v dolgo-vih. Če so te sprejeli enkrat v zadrugo, potem moraš plačati 1 gld. vstopnine in vložiti nekaj denarja, recimo mi smo sklenili, najmanj 12 gld.

„Čudno, če imam denar, pa ga ne bom šel na posodo prosit“, oglasi se eden šaljivec. Drugi resnobnejši mož pa praša Božiča: „Ali bode po-sojilnica dajala denar na grunte? Ali bo dolžnik moral podpisati dolžno pismo ali ka-li?“

Kaj je novega po širokem svetu?

Srbi imajo zopet nove ministre, ki so našemu cesarstvu prijaznejši, nego so bili prejšnji. Vendar ne kaže, da bi se utrdili. Doli ni prave edinosti; drug je zoper drugega — pri tem pa gre z državo rakovo pot.

Na **Francoskem** pridobiva znani general Bulažé vedno več prijateljev, ker se vzdiga zoper gnjil državni zbor. Nekateri pa mislijo, da hrepeni, kakor nekdanj Napoleon, da bi dobil sam najvišjo oblast v roke.

Na **Rumunskem** še vedno nekako vre; prej so se kmetje upirali, a zdaj je nekdo streljal v kraljevsko palačo in se kralju grozil.

Nemški cesar **Friderik** še vedno visi tako rekoč med življenjem in smrtjo; dolgo vendar nikakor ne bode živel.

Dalo bi se pač še kaj povedati — ali tiskar se uže jezi, ker mu manjka prostora!

Piše se nam:

Škrjanče. — Zelo čuden in skoraj neverjeten dogodek poroča se nam iz Škrjanča pri Novem mestu.

Dne 24. aprila letošnjega leta, pripeljala sta sinova g. J. Ahčana posestnika na Škrjančem, dobro naložen lojtrnski 12 centov težak voz listja domov do njegove listnice. Prevrneta ga potem v listnico ne vedé, da se je tu po tleh valjal naj mlajši sinček, 16 mescev star otročiček Ahčanov, na katerega je padla žali Bog, ta velika peza. Oče zgrešil je takoj otroka, vpraša strahoma po njem in dobil je za odgovor: gotovo je padel listni voz na vbozega otročička. Ves prestrašen ne ve skrben oče drugega storiti, kakor hitro pomoči iskati, da reši ako je še mogoče življenje nedolžnega otroka. Poprosil je šest močnih mož, da so mu pomagali vzdigniti voz, ter poiskali v listji malega sinčka. Našli so ga — pa čuda! akoravno je padla nanj taka peza se mu niti naj manjša kvara ni zgodila. Z veseljem ga pobere oče, ter ga prinese čisto zdravega svoji ženi v hišo. Tukaj velja v resnici star pregovor, da ni nesreče brez sreče. (Kje pa je angelj varuh? — ta je bil rešitelj!) Gosp. Ahčan izrekuje javno častitim vrlim možem posebno pa Obrstu in Jeričku iskreno zahvalo za hitro pomoč, katero so mu skazali prijateljsko v trenutku, od katerega je bila zavisna rešitev življenja njegovega otroka.

Žužemberk. — Častiti gospod urednik blagovolite tudi iz našega kraja vsprejeti kratek dopis. Dne 3. maja t. l. je priredila podružnica sv. Cirila in Metoda za Žužemberk in okolico „besedo“ v prostorih g. Frana Florjančiča, načelnika krajnemu šolskemu svétu. Čisti dohodek je bil namenjen v prvi vrsti revni šolski mladeži našega kraja in v

drugi vrsti blagim svrham družbe sv. Cirila in Metoda. Namen je bil toraj povsem blag. Vsled tega se je častito občinstvo tudi mnogobrojno udeležilo te lepe slavnosti. Počastila nas je tudi vrla gospoda iz Zagrace. Prostorji so bili napolnjeni. Vendar pa je ostalo še toliko prostorčka, da bi bili našli primerno mesto tudi oni gospodje, kateri so se odlikovali s svojo odsotnostjo, akoravno so v prvi vrsti poklicani, delovati za duševno in gmotno blagino nežne mladeži.

Zanimivi spored besede se je izvršil v vsakem oziru nepričakovano dobro. Dopadli so nam možki in mešani zbori. A nad vse nas pak je iznenadilo nastopanje nežne šolske mladeži! Kako lepó je prepevala nežna mladež, to bi zamogel Vam jedva opisati! In kako vrló so dečki deklamovali! To je bila nebeška slast! Na zvršetku besede je bila gledališka predstava. Igrala je šolska mladež. Igranje je bilo povsem vrló in je pričalo o razumnem navodu, kojega dobiva nežna deca od odgojevalcev. Vsa čast in hvala občespoštovanemu in ljubljenu gospodu vodji naše četverorazrednice! Žalimo le iz srca, da bi bila nam večkrat ta prelepa prilika naslajevati se tem oblaževalnim potom.

Spominjati bi se moral tu tudi dveh častitih oseb, kateri ste pripomogli k vrlému vspehu petja nežne dece, a radi pojavljene nju skromnosti mi ni dovoljeno.

Po dovršenem sporedu „besede“ se je pričela živahna veselica. Pri tej mi je omeniti vrlega govora g. dr. Volčiča, v katerem je stoprv on pojasnil sl. občinstvu namen družbe sv. Cirila in Metoda. — Koncem današnjega dopisa obveščam tudi, da smo imeli v našem prijaznem trgu letošno zimo mnogo zabave. Kajti vrló bralno društvo je vedno skrbelo za svoje častite članove ter jim prirejalo veselice. Na željo nekega gospoda naj bode še dostavljeno, da so se v našem trgu to zimo bili nastanili potujoči komedijantje, kateri so mnoga pota razveseljevali radovedno ljudstvo s svojimi burkami.

Iz Št. Ruperta. — Ko prebiram drage mi „Dol. Novice“, nahajam v njih dopise iz raznih krajev. Večkrat sem že premišljeval, zakaj ni iz naše fare nobenega dopisa. Res se meni čudno zdi, da nimamo pri nas nobenega dopisnika. Saj je naša fara velika in sloveča, pa se nič ne zve od nas. Res je sloveča, pa vendar nam še nekaj manjka. Da vam kar ob kratkem povem: V Št. Rupertu nimamo nobenega živinskega sejma, da bi bil kaj prida. Imamo sicer tri sejme v letu ali za živino ni nobeden nič prida. Zaduji sejm smo imeli drugo soboto po veliki noči, pa so bile samo tri krave na prodaj postavljene. Večkrat se ljudje pritožujejo zavoljo tega. Ali ljudje si ne morejo pomagati. Po mojih mislih bi se pa še

pomagalo. Pri nas je treba ravno tako narediti, kakor nam stari ljudje pripovedujejo, da so bili storili v naši sosedni fari na Dolih. Tam gori so imeli tudi nekdanje slabe sejme, ali njih, za vse dobro uneti gosp. župnik jim je pomagal, da so zdaj dobri. On je namreč neko nedeljo oznanil svojim faranom, ko je bilo ravno pred sejmom, da naj vsi ljudje cele fare priženejo vso živino na sejm, kar je morejo vzeti brez posebne škode od doma. In ljudje so ubogali in prignali veliko živine. Dvakrat so res prignali zastonj, ali potem, ko so pa ljudje zvedeli, da pride veliko živine na sejm, so začeli iz vseh strani živino goniti in tudi dosti kupcev je prišlo.

Tudi pri nas je treba enako storiti. Ko bi domači farani veliko živine nagnali v sejm, in potem pa v kakem časniku naznanili, — tudi v Dol. Novicah bi bilo dobro naznaniti, — koliko da pride živine skupaj, potem bi pa tudi drugi začeli naš sejm obiskovati z živino in kupci bi prišli. — Zdaj pa še to naznanim, da bomo, če bomo vsi srečno doživeli, imeli letos zlato mašo. Kakor pripovedujejo, jo bodo 15. avgusta brali naš mnogo spoštovani g. župnik.

Iz severne Amerike. — Z veseljem prebiram Vaše cenjene „Dol. Novice“, ker so meni tako prijetne, kakor kralju Davidu njegova harfa, da jih prebiram in se z njimi kratkočasim. Kadar jih berem, zdi se mi, da sem doma med svojimi dragimi slovenskimi rojaki, in to je moje edino veselje in zabava v tem ameriskem divjem kraju.

Dalje Vam pišem, da smo imeli zimo jako jako hudo tukaj v Minesoti in tudi dosti delavcev Kranjcev je bilo po zimi brez dela, nekaj zavoljo hude zime, nekaj ker jih je kompanija sama preč dala, nekaj pa tudi zavoljo nevarnosti niso hotli delati, ker je posebno po rudnikih tako nevarno, da malo kedaj mine dan, da nebi ktereга do smrti, ali pa na eni ali drugi način telesno poškodovalo, in zdaj na spomlad je pa še bolj nevarno, ker se zemlja taja in se vedno doli posiplje.

Tako je tudi po drugih krajih Amerike. V Montani in Coloradi je bilo dosti Kranjcev brez dela, ali tolažijo se, da se bo zdej na spomlad odprlo delo po tovarnah in rudokopih. Kako težko je to posebno za Kranjce tam; kadar ni dela, se ve, da tudi ni zaslužka, posebno pa je še to najhujše, dokler se toliko Angleščine ne nauči, da si vsaj delo izprositi zna ter tudi da zna povedati, kaj da zna delati. Koliko je tam Kranjcev, ki so prav izvrstni rokodelci, n. pr.: tesarji, mizarji, kovači itd., ali ker ne zna angleškega jezika mora tako rekoč svoj talent zakopati, in čakati na milost trdosrčnih Angležev, da mu vsaj kako težko rudo premetavat dá ali pa ga dene v strašne, po

500—600 in še več čevljev globoke jame, ker imajo siromaki vedno vsak trenutek smrt za petami.

Tako dragi rojaki je z Kranjci v Ameriki; le malo jih je srečnih tako, da bi si svoje krajcarje z lahka zaslužili, ali dosti jih je pa ki se morajo tam še enkrat bolj mučiti kakor doma, in koliko se jih kesa, ki so prišli v Ameriko, ali pomagati si ne morejo.

Nekako tako se tudi meni godi, ki Vam te vrstice pišem, zatoorej Vas prosim, g. urednik, ko bi mogle najti prostor v Vašem cenjenim listu. Ne bilo bi samo meni jako vstreženo, ampak bi mogoče bilo še marsikomu, kateri hrepeni po tej obljubljeni deželi, da bode ostal rajši doma in toliko bolj pridno delal po svojem gruntu, ali se svojega rokodelstva bolje poprijel ter tako se lepo pošteno preživil doma med svojimi domačini.

Še marsikaj bi Vam imel pisati, pa naj to za zdaj zadostuje, ako Vam s tem vstrežem, Vam lahko še kterikrat kaj sporočim iz severnih krajev. (Prosimo. Vr.)

Domače vesti.

(Presvitli cesar) je podaril za šolo v Črnomlju 300 gl.

(Premembe.) Č. g. Martin Končnik, župnik v Javorji, dobil je faro Cerklje na Dolenjskem. G. Fr. Žagar, farni oskrbnik v Javorju je umrl. G. Tratnik, ki je bil pred leti davčni nadzornik v Novem mestu, prišel je kot višji dav. nadzornik nazaj. G. Avguštin, njegov prednik, je šel v pokoj in se v Ljubljano preselil. Umrl je č. g. Ševelj, vpokojeni župnik v Starem Logu na Kočevskem.

(Šolske novice.) Za 3. učitelja pride na Toplice g. Potokar iz Cerknice. V Šenpetru pri Novem mestu je gosp. Jazbec pomožni učitelj in v Topli rebri g. M. Hiti. Za Podsteno v Poljaniški fari iščejo pomožnega učitelja za ondotno šolo za silo; imel bo nagrade 280 gl. (Sprejme se namreč tudi neizprašan prosilec.) G. učitelj Vrančič ostane v Zagradcu in g. Završnik v Selu pri Žužemberku.

(G. Pavl Zupan) iz Novega mesta postal je doktor prava.

(Odlikovanje.) Gosp. J. Globevnik, davkarski sluga v Trebnjem, dobil je od cesarja sreberni križec za zasluge. Služi že 60 let.

(Učitelji) so zborovali 3. maja v Kostanjevici; k zboru so bili prišli tudi nekateri domači odlični gospodje; govorili so o potrebi boljše domače izreje, o sadjarstvu in dr. Ogledali so si tudi velik šolski vrt in državno trtnico, ki sta oba lepo oskrbovana.

(Poljedelsko ministerstvo) odpošlje tudi letos g. Puticka, da nadaljuje preiskavanje

podzemeljskih jam in vodotokov na Notranjskem. Začel bode pri jami „Pod stenami“, katero bode iztrebil, v tako zvano Winklerjevo jamo pa naredil predor, da se voda hitreje odtaka. Potem bode preiskaval podzemeljske vodotoke mej Ribnico in Kočevjem.

(Pri Račni) se je pod vodstvom deželnega inženjerja Hraskega začel kopati predor v podzemeljske jame. Ko bode dodelan, upati je, da ne bode več povodnji v Račenski dolini, ker bode voda sproti odtakala v velikanske votline mej Račno in Krko.

(V Ribnici) bode kmetijska družba 19. t. m. prodajala štiri bike muriškega plemena.

(Radeška kmetijska podružnica) je razdelila lani 85.000 sadik gozdnega drevja.

(Požarne straže kranjske) so zborovali 6. t. m. v Ljubljani in osnovali zvezo.

(V logaškem okraji) se že zdaj pripravljajo, kako bodo v jeseni praznovali štiridesetletnico vladanja našega presvetlega cesarja. Na Dolenjskem so v ta namen letos spomladi v nekaterih krajih več drevesc posadili. Županstva bi dobro storila, da bi v ta spomin sklenila, naj sleherni ženini zasadi nekaj dreves takrat, kedar se ženi, drugače mu županstvo odreče pravico ženitve.

(Izlet.) Na binkoštno nedeljo to je 20. t. m. priredi „Dolenjsko pevsko društvo“ v zvezi z „Dolenjskim sokolom“ velik izlet v Metliko. Program je določen tako: Ob 4. uri zjutraj odhod iz Novega Mesta. Ob 9. uri prihod v Metliko. Ob 10. uri udeležitev pri sv. maši. Popoldne skupen obed. Popoldne ob 3. uri: pevski koncert, telovadba, godba in ples. — K temu shodu zagotovilo je svojo udeležitev Karlovsko pevsko društvo „Zora“ in nekaj členov „Hravskega sokola“ iz Zagreba. — Kdor želi udeležiti se tega izleta z skupnim vozom in skupnega obeda, naj se blagovoli javiti pri gospodu Krajcu v Novem Mestu.

(Veselico) z godbo in petjem je imelo to nedeljo krško bralno društvo.

(Nemščina v slovenskih šolah) ni da bi se morala učiti. Tako je naučno ministerstvo odločilo na pritožbo slovenske občine šmarijske pri Celji ter reklo, da tistim učencem, katerih stariši tako hočejo, ni treba učiti se v ljudski šoli nemščine. Pač res, otroci, ki doma ostanejo, naj se navadijo najprvo družih potrebnějšíh reči.

(Iz Št. Janža) došel nam je opis, kako se ondi letos šmarnice v majniku lepo opravljajo v ozaljšani božji hiši.

(Nesreča.) Na Igu se je po noči vračal g. župnik Dolenec od svatovanja iz Strahomera domov. Pri vasi Staje splašili so se konji, zvrnili voz v mlako poleg ceste in g. župnik Dolenec pal je tako nesrečno, da si je zlomil nogo.

(V Ratečah) na Gorenjskem je bil velik požar.

(Hrošče), katerih je letos kaj veliko, pobirali so šolarji kaj pridno. Posebno veliko so jih nabrali, kakor smo poizvedeli, učenci kmetijske šole v Grmu in meščanske šole v Krškem, ker so dobivali nekaj nagrade za to.

(Več novih spisov) imamo priporočiti. Storili bi to radi bolj obširno, ali mali prostor našega lista nam tega ne pripušča; — zato spregovorimo le nekaj besedi. — Molitev velik pripomoček k izveličanju. To preljubko delce je spisal sv. Alfonz Liguori — poslovenil pa je knjižico g. prošt dr. Anton Jarc v Ljubljani. Pridejane so knjižici navadne molitve pri dopoldanski in popoldanski službi božje, tako da je mala knjižica tudi kot molitvenik popolnoma pripravna. Reči smemo, da je knjiga zlata vredna — priča nam to uže pisatelj sv. Alfonz Liguori. Knjižica je pa tudi tako okusno opravljena, krasno vezana, da se le čudimo, da stane tako malo — samo 50 kr. Sezite po njej, berite je pridno in nikdar vam ne bode žal! — „Duša popolna“ ali molitve, prigovori in zgledi za dušo hrepenečo po popolnosti, spisal Janez Zupančič. Ta knjiga je četrti zvezek znane „Dušne pomoči“ o drugem natisu, zato nam ni treba posebej priporočati. Kdor je prebiral prejšnje zvezke bode segel z veseljem tudi po tem. Knjigo je podaril g. pisatelj Marijanišču v Ljubljani. Zarad blazega namena jo priporočamo še topleje. — „Krščanski nauk za prvence“. Sestavil Simon Zupan, katehet. Ta mala 48 strani obsežajoča knjižica je spisana za male šolarje, ki obiskujejo šolo prvo in drugo leto. Da je g. pisatelj pogodil pravo, priča to, da je bil potreben v malo letih uže tretji natis.

(Cvetje z vrtov sv. Frančiška) je z ravnokar izišlim 12. zvezkom dovršilo sedmi tečaj. Ta vrli listič, ki je pisan za verno slovensko ljudstvo — zlasti še za ude III. reda sv. Frančiška, je imel početkom jako veliko naročnikov; pozneje so se vrinile neke ovire — in naročniki so večinoma odpali. Sedaj je list zopet na jako trdnej podlagi, zato upamo, da bodo tudi naši vrli Slovenci vnovič segli po njem — vreden je, da se podpira. Glejmo le, kaj je prinesel zadnji snopič: Ob avstrijskem romanju; življenje in delavnost sv. Frančiška Solana, misijonarja; nekoliko o skušnjavah; nekoliko iz misijonov; kitajska puščavnica; iz prijateljskega lista iz Indije; cvetlice iz puščave (nadaljevanje); zahvala za uslišano molitev; priporočilo. List stane — 12 zvezkov po 32 strani — samo 70 kr. Naroči se ali pri vredništvu v Kostanjeviškem samostanu v Gorici — ali pa tudi lahko pri vsacem frančiškanskem samostanu.

Razne vesti.

* (Ženske, ki se same žive). V Avstro-Ogerski je 8000 učiteljic, 12.000 kupčevalk in kramaric, 2000 žensk je na poštah in pri brzojavnih uradih itd. Na Angleškem bavi se 1100 žensk z umetnostjo in književnostjo, 500 s časnikarstvom, 122 000 z učiteljevanjem, 400.000 s šivanjem. V Rusiji je 2000 žensk, ki se pečajo z umetnostjo in književstvom, 800 jih je na velikih šolah, 5000 jih je učiteljic in odgojiteljic, 216.000 je šivilj. V Švici 50.000 samostalnih trgovk. V Italiji dela samostalno nad 6 milijonov žensk, 2100 se jih bavi z umetnostjo, 45.000 je učiteljic, 110 000 jih je v tovarnah. V Londonu je 25 ženskih zdravnikov.

* (Ali je kdo na videz mrtev) ali v resnici, lahko se prepričamo z žarečim (razbeljenim) železom: na koži mrtveca se mehurji ne naredé. Ogledi mrtličev lahko to poskusijo, ako bi dvomili o nastali smrti. S tem se ognemo grozni nesreči in smrti, ko se včasih pripeti, da se navidezno mrtvi pokoplje.

* (Poplačano zaupanje.) O pokojnem škofu v Bordó (mesto na Francoskem) se pripoveduje, da ga je prišla stara uboga judovska žena miloščine prositi. Škof vpraša služabnika: „Koliko je stara?“ Služga pravi: „Sedemdeset let“. Škof ukaže: „Dajte jej 25 frankov“. Služga odvrne: „Vaša milost, ali ne bode to preveč, žena je judinja“. Škof ga zavrne: „Dajte jej 50 frankov;“ zaupanje, katero ima v kristijana, naj se poplača.

* (Dobro plačan zdravnik) je Anglež dr. Mackenzie. Kakor se iz Londona javlja, dobil je dr. Mackenzie za dosedanje zdravljenje cesarja Friderika III. 8000 funtov šterlingov, kar je po našem računu z ozirom na ažio nad 100.000 gld. Ta vsota vzbudila je v Nemčiji nevoljo, a kdor zna, koliko dr. Mackenzie navadno služi, ne bode se čudil temu. Nek Američan plačal je Mackenzie-u, da ga je jedenkrat v Ameriki obiskal, 25.000 dolarjev, neka bogata Angleškinja, ki ga je poklicala v Cannes, plačala mu je 1000 funtov šterlingov, to je 12.600 gld., da jej je samo jedenkrat pregledal grlo. V Londonu vsprejemlje Mackenzie po 100 bolnikov na dan, seveda same bogate, ker vsakdo plača za vizito najmanj 5 funtov šterlingov, to je nad 60 gld.

* (Zaderike ali špice), ki se človeku v kožo zaderejo, so zelo nevarne, naj si bodo lesene, železne ali steklene. Ako so globoko v mesu, neče jih včasih človek izdreti; češ se bodo zarasle. Špica zaraščena pa ne miruje in dela včasih veliko bolečine, pa morebiti še le čez tedne in mesece. Prigodilo se je, da špica šivanke ni delala v začetku v palcu, kamor se je bila zadrila, nič bolečin; a oseba je čez nekaj 6 mesecev na neznan bolezn umrla in našli so špico v sreu.

Listnica uredništva.

Gosp. P. v O. Hvala. Račun se vjema.

V mesecu aprilu v Novomestu vračujoča se pisma:

Michael Hartel, Meidling — Dr. Pineus, Berlin — Lenarčič Frz., Salzburg — Rus Jakob, Columbus — Macelle Johan, Delavarre — Gruntar Frz., Šmarjah — Hugo Fürst Wind. Grätz, Wien — Schrei Anton, Vrbanja — Arko Anton, Gresten — Kraskovic Ant., Triest — Sgane Anton, Suhopolje — Stauff Franz, Misigan — Sime Anton, Misigan — Zugič Jo-

sefa, Doboven — Richard Johann, Neubau — Miks Math., St. Veit — Gorišek Urša, Triest — Selakovič Gabriel, Capodistria — Godraušič Johann, Carlovac — Rozman Ivan, Trebnji — Graudovic Josef, Ill. Co. — Stiegel Johan, Bistra — Lindič Meta, Teržič (2) — Kališnig Johann, Gottschee.

Loterijske srečke.

Trst	5. maja	32	30	23	64	59
Gradec	12. „	86	34	26	5	49

Vodstvo deželne vinarske sadjarske in poljedelske šole na Grmu naznanja:

1. da ima naprodaj 20 hektolitrov finega belega vina iz Trške gore leta 1888.
2. da ima čistokrvnega bika najboljšega švickega plemena.
3. da ima čistokrvnega marjasca najboljšega angleškega jorkšir plemena. [76—1]

Travniki v najem!

Stružki in Volavški travniki se bodo v nedeljo 27. maja ob 9. uri dopoldne v Volavčah, ob 3. uri popoldne na Strugi po javni dražbi v najem dali. [79]

Dobrega krojača

in dobrega čevljarja

potrebuje Občintvo Semič. Najemšina po jako nizki ceni. Kaj več se izve pri trgovcu Ivanu Sušteršič v Semiču. [78]

Učenec

iz dobre hiše, kateri ima vsaj eno latinsko šolo ali realko se sprejme v prodajalnico. — Več o tem pove vredništvo „Dol. Novic“. [70—1]

Pôd z malim vrtom

tik mesta ob cesti v Ločno in

mala njiva,

tudi blizu mesta, ob Ločenski cesti

je na prodaj. [74—1]

Več pové lastnica Frančiška Seidl, Rudolfovo h. št. 99.

Zobozdravnik

A. Paichel iz Ljubljane

bode od 26. maja do 3. junija 1888 v Novem mestu (Rudolfovo) v gostilni pri „Solncu“ (Gasthof zur Sonne) vsaki dan od 8. ure zjutraj do 4. ure popoldne ordiniral.

Ustavlja umetne zobe in zobovje brez vsakih bolečin, ter opravlja vse zobne operacije, kakor plombiranje itd. [77—1]

➡ Poštenega, pridnega ➡ dečka ali deklico

sprejemem precej v svojo specerijsko prodajalnico v
uk, ali pa ako bi bil v kupčiji že izurjen, tudi za
plačo. Zahtevam pošteno in vpludno obnašanje in vsaj
toliko znanosti, kar se zamore pridobiti v ljudski šoli.

[73]

Franc Šušteršič,
trgovec v Črnomlju.

Namočene češplje,

nad 150 vedrov, se ceno prodajo v
[71—1] v Bajnofu poleg Novomesta.

Mlin in žaga v najem!

Popolno na novo popravljeni mlin in žaga na
nekdanj Cinkelnovem posestvu na Grosupljem v naj-
ugodnejšem kraju na razkrižji cest ležeč dá se od
1. junija t. l. pod ugodnimi pogoji v najem.

K mlinu in žagi doda se, ako bi to najemnik
želel, še njiv in travnikov.

Ta mlin in žaga se eventuelno tudi proda proti
plačilu na štiriletno obroke. — Pogoji se zvedo pri

Ant. Knez-u, trgovcu
v Ljubljani, Marije Terezije cesta.

[72—1]

Zidarskega učenca, [75]

15 do 20 let starega, sprejme zidarski mojster blizu
Novega mesta. — Kje pove vredništvo „Dol. Novic“.

Posestvo na prodaj!

V Kaplja-vasi h. št. 8, fara sv. Trojica se pro-
daja prostovoljno: posestvo, 16 johov veliko. Zem-
ljišča: njive, travnik, sadni vrt in hosta. Poslopja:
zidana hiša, kozolec, skedenj, svisli, kašča, 2 kleti,
hlev in 2 svinjaka.

Hiša na prodaj!

Pri Sv. Trojici se prodaja iz proste roke hiša
št. 21. poleg ceste z dvema kletima, vrtom in zel-
nikom. — Natanko se izve pri lastniku

Alojziju Plantariču,

Sv. Trojica št. 26.

[46—3]

Pravi mavec (gips),

kateri je občeznan kot najboljši in mnogo
bolj zdaten ko vsaki drugi, dobiva se po
najnižji ceni v Kranji pri

Ivanu Majdiču,

glavna zaloga dovskega mavca.

[67—2]

Zalogo piva v Krškem

odpreta 15. t. m. po isti ceni kakor v Gradcu (pri-
računši edino le vozne stroške)

[53—2]

Vekoslav Janež in Anton Jugovic.

Spretna kuharica

se takoj sprejme za vse poletje v

[62—2] Toplice pri Novem mestu.

Kranjske in nemške detelje,

➡ očiščeno seme predenca (žide), ➡
gorenjski gips za deteljo in travnike.
tako tudi

cement za zidanje vodnjakov

se dobi pri **Franu Kastelicu,**
trgovcu v Kandiji.

[33—5]

priporoča tudi

železnino in specerijsko blago.

➡ Jože Strzelba v Ljubljani ➡

kupuje vedno po najvišji ceni:

češminjevo ljubje, jeternik,
čmeriko (teloh), sladke ali šent-
janžove koreninice
in razna druga zelišča.

➡ V Novem mestu sprejema blago iz prijaznosti gospa
Marija Rohrmann. ➡ [12—6]

➡ 1. maja se otvorijo ➡ rudninske Toplice pri Novem mestu.

Za okusne jedi in pijačo, stara dobra vina, je skrbljeno.

Za prav obilni obisk se priporoča

[63—2]

Av gust Kulavie,

najemnik in topliški zdravnik.

Jakob Mikolič

v Rudolfovem,

priporoča slavnemu mestnemu kot kmečkemu ob-
činstvu svojo veliko zalogo storjenih oblek
po najnižji ceni.

Ravno tako se tudi priporoča za vsako-
vrstna v tej stroki spadajoča dela.

Za solidno in izvrstno delo se garantira.

To priporočilo naj velja še posebno za belokranj-
sko občinstvo, za katero se bode gotovo vsigdar z vese-
ljem potrudil. [59—2]